

№ 89, 14.

X 2023659

11.749

Yd
1441

D. MATTHIÆ ZIMMERMANNI

Superintend.

ΟΛΟΦΥΡΜΟΣ

Sive

PLANCTUS
MISENENSIS,

Inter Spem & Metum

editus,

In Venerabili SYNODO

cb lbc LXXXII. XV. Septembr.

& dicatus

Pl. Reverendo Contubernio

MISENENS I.

Sumptibus MICHAELIS GÜNTHERI,

Bibliopolæ Dresdensis.

Typis, CHRISTOPHORI BAUMANNI, 1682.

Solon, cum ex amicis quendam graviter mœren-
stem videret, in arcem perduxit, hortatusq; est, ut per
omnes subjectorum in urbe adificiorum partes oculos
circumferret, quod ut factum animadvertit: Cogita
nunc tecum, inquit, quàm multi luctus sub his tectis olim
fuerint, hodieq; versentur, in sequentibusq; seculis sint
habitaturi, & mitte mortaliū incommoda tanquam
propria deflere. Quâ consolatione demonstravit, urbes
esse humanarum cladum conseptra miseranda. *Valer.*
Maxim. l. VII. c. II. Extern. 2.

C. D.

Huliffem penè ασίμβολοι spes vestras, Viri,
quà Reverentia, quà Virtute, eruditione
præclari; Nam ut taceam labores & cu-
ras, quas publica & privata mihi impo-
suit necessitas, easque concatenatas, certè
tempora minus æqua, minus benigna, acerba, calami-
tosa, tristissima internecionis, omnem facundiam
etiam disertissimis oratoribus adimere, tollere solent;
Perverterunt ea solum, cui institimus olim, congressus
jucundissimos, utilissimos Theologicos, & quos annis
abhinc aliquot junxerat Theologicus candor, & amor,
disjunct, dispunct, & exsortes si non ævi, conversa-
tionis tamen, fecit ἀβαστων pernicies, pestis δευτερομάσηξ. Sic
ergò plectere debebat humana facinora Nemesis di-
vina, quæ naturam virtutum induere, falso, vano ni-
sû, & giganteo ausû præsumsere. Proh Deum! quàm
insolito & ad Viri ætatem incognito flagello excepit
nos furor divinus; Certè quæ derepentè, & subito
obveniunt hominibus mala, & quæ longo tractu an-
norum latuerunt, irruunt tamen, obtundunt non pa-
rùm mentes humanas. Vidisses in bivia raptos mi-
seros mortales animos, consilii, opis, auxilii inopes,
iner-

A 2

iner-

inertes, inter spem & metum singulis momentis pos-
sitos; Non enim tardo pede gradientem vidimus,
utinam nunquam vel per transennam videre conti-
gisset, sed uno ferè tractu tot tecta obsedit, non sine
comminatione extremæ πανολεθείας. Contabuerunt
animi, contabuerunt corpora, pallebant ora, subfu-
scæ & lividæ facies, tremebant artus, demissæ manus,
pedes ad spithamam officium facere non valuerunt,
coërciti congressus, necessitates omnes præclusæ, &
quos sanguis, vel affinitas, vel humanitas junxerat.
Excedunt urbe, excedunt non pauci vel jussu, vel me-
tu, vel voluptate ducti; cum insolens non sit, cala-
mitatem publicam velificare improbis. Oppressulan-
tur ædes, prospicitur de vespillonibus, & pollinctori-
bus, & quos præmittere debebam, cura animarum, &
corporum committitur viris, qui secundos post ex-
cessum, non reliquerunt. Provenit malum primum,
& erupit è navigio, secundum è sublimi, turri scilicet. Sic
ergò per ima, per sublimia fatigare nos, & ad men-
tem meliorem redigere tentavit DEUS! Sæviter perti-
nax malum, miro saltu, primum urbi aliquid detu-
lit reverentiæ, suburbana enim tantum pulsavit ostia,
casulas, tuguriola, displicuit paupertinum hospitium,
irruit, imò involat ipsam urbem, & fulminis ad in-
star mirissimos saltus egit modò in hanc, modò in
aliam partem civitatis. Bone sancte DEUS! quan-
tæ

ta hinc distractiones, concussiones animorum! Im-
pegit venator callidus, virulentus, hastam, & fe-
riit modò hanc, modò illam ædem, domum, &
en mi bone, tot confixit, tot confecit miseros mor-
tales. Hinc ædes familiis olim refertæ, prostant
numero non paucæ, sine incolis, mole suâ mox
ruituræ, cum vel nulla eas perflet aura liberior, ne-
mo januas per cardines agitet, ingrediatur nemo,
egrediatur nullus; fenestras agmina araneorum te-
lis in tantum obdixerunt, ut proclive non sit ape-
rire: tineæ, blattæ, pulveres succedere incolis, &
veteribus colonis, quos Libitina dira, acerba tri-
stis exire iussit. Profectò, quæ humanis usibus
continuo motu non moventur, teruntur, facillè per-
eunt, intereunt.

Ejecit ingratos æde sacrâ DEUS, quem ejece-
runt cordibus facinora hominum. Coërcuit so-
num, sonitum, campanarum, quæ vel horas indi-
carent, vel tempora statuta orationis, vel ut quiesce-
rent, & expergerent cives. Omnia tunc tristia,
sqvalida, flaccida omnia. Dimissæ scholæ, officinæ
Spiritus Sancti cessant, quiescunt operæ scholasti-
cæ; fungi enim officio non licuit, nè malum juven-
tutem invaderet scholasticam, quæ fomitis ad in-
star facillimè trahit, recipit venenum, & huic ma-
lo præ adultis citius subjicitur. Nullus inter tot

pericula, & mortis spicula, vel ad horam, dicam
minus, ad momentum vitam sibi polliceri ausus
est. Continuit ergò hoc pacto malitiam, scelera
hominum, effrenem libidinem & licentiam pec-
candi supremum Numen. Concurritur ad ora-
tiones publicas, personant ædes sacræ hymnis lu-
gubribus, lamentis, quibus miscentur lacrymæ,
miscentur singultus, gemitus, pulpita sacra pecca-
ta mortalium hoc malum induxisse clamant, my-
stæ sacri fatigant precibus DEUM, fatigant cives
sacri, averruncaret DEUS hoc latè serpens ma-
lum. Audit planctus, gemitus, singultus, ad-
mittit vota devota, Pater misericordiarum, sine se-
xus, ætatis, conditionis, dignitatis discrimine, im-
primis parvulorum, quorum officium DEO lon-
gè est gratissimum, & ut est indulgentissimus Pa-
ter, etiam quando nos probè quatit, percutit, te-
ste Doctore Hipponensi, remisit aliquantulum de
vindictâ suâ. Agnoscunt grati, animo grato, cle-
mentiam hanc divinam curatores animarum,
quam etiam suis auditoribus, & ut cœptam telam
pœnitentiæ prosequerentur, neque insisterent pri-
stinis viis, commendant sedulò, perassiduè. Ve-
rùm ut vani terricolæ minimis licet fortunæ se-
cundæ indicinis, securi & immemores DEI, ejus-
que beneficiorum redduntur; Sic etiam indulgen-
tia

tia divina statim sui apud pessimos obduxit obli-
vionem. Concitatiore ergo gradu profectitur
DEUS peccatis lucessitus, pristinas poenas, exfor-
tes fiunt hujus ævi, non pauci, rapit sæva mors
plures, rotæ feræ, sandapilarii, tollunt noctu,
quos sustulerat infaustissimus, tristissimus, feralis
dies. Perstrepunt, personant planctus plateas,
ædes, orbi lugent suos, & itineri ferali se accin-
gunt, propediem suos, quos præmiserant, secutu-
ri. Interim nè lues vicina inficeret loca, cingit
nos miles eqves, cingunt, qui stipendia pedestri
militiâ merent, nullo habito discrimine persona-
rum. Non fuit fas, suos, & sua inijsere, bona
nostra cessere malefidæ curationi, & administra-
tioni iniquorum operariorum. Jacent literæ, ja-
cent studia, & operæ domesticæ, mechanicæ, jacent
omnia, undè aliàs paratur victus, amictus, & vi-
ctui humano necessaria; nemo enim rerum illa-
rum indigus, quod in horàs expectaret excessum,
& exitum, non jam de comœtu hujus vitæ am-
plius sollicitus, & jam desineret inter homines
esse. Inde lerna miseriarum, egestatis, paupertatis,
penuriæ, & nisi DEUS, & vicini desideratissi-
mi prospexissent, & suppetias tulissent necessitati
communi, vereor, nè plures fames, quàm pestis
sustulisset. Non quidem ad tantas incitas reda-
ctus

Etus ego, & quos tum paucos alui; Vestra tamen
benevolentia, & munificentia, Confratres dilectis-
simi, suffultus, quæ non parum levavit, fovit,
quod in confesso hoc, & solempni panegyri, gra-
tus agnosco, & gratias solvo decentes. Æstus
intensissimus, & mox nimbolâ, & inter se permi-
sta, & currentia tempora, tempestas naturæ hu-
manæ alioquin inimica videbatur exacerbare ma-
lum, sed hæc mirè variegata tempora, præter
omnem humanam spem initium salutis nostræ.
Sic novit *περὶ τοια* divina, ex malis, & duris, elicere
optima.

Remisit pedetentim, pedetentim inquam;
quod nos exercuit malum, non enim tam celer
Averrunci, quàm afflictoris gressus. Surrexit ali-
quantillum, certè aliquantulum spes liberationis,
& libertatis, crescit indies, crescit in horas, mo-
menta, sed heu! mox concidit, quæ modò surre-
xerat. Coërcuit, vel potius sufflaminavit ferè
obtentam fallus rumor, malevolus, invidens no-
bis felicitatem nostram. Detinemur, si non vin-
cti, cincti tamen, detinemur iterum iterumque,
& quidem plus solito arctius, & succollatâ omni
spe, detinemur. Sic verè, mox libertas frustra
sperata, mox protelatio, nos suspensos habuit, te-
nuit. Soluta tandem sic gratiosè volente & dis-
ponen-

ponente DEO octimestri ferè obsidione, cum
SERENISSIMUS NOSTER, cui DEUS longio-
rem vitam, annosque felices, & de nostris annis
El adaugeat annos, *eis aivvas.* Auguste DEUS Te
servet! amplius incertum rumorem, & lingvas
malevolas ferre non posset. Solvuntur excubiæ,
solvuntur diurnæ, nocturnæ, abducitur miles ferè
confectus, langvidus, lividus, pallidus, si non fa-
me, tamen intemperie temporum, ad nauseam
usque vexatus, patet nobis immunis introitus, &
exitus, sed non nisi ad agri nostri districtum: Vici-
na enim loca adire, salutare, non erat fas, non con-
cessum. Obtentum demum & hoc libertatis mo-
mentum, & denuò excludimur Dresdâ, excludi-
mur Lipsiâ, excludunt oppidula, pagi, donec tan-
dem multis precibus, protestationibus, obtestatio-
nibus, quibus Serenissimi fatigavimus aures, ple-
nam libertatem eundi, redeundi, iter faciendi qua-
quâ vellemus, obtinuimus. Sed vix evasimus mi-
seri & en! vicinos nostros longè dirius, & inclemen-
tius quatit, & terit malum

Autumnusq; gravis Libitina quæstus acerba,
& tollit longè majori numero bonos, & eos, qui
supereffe usibus humanis longum potuissent. En
novam materiam luctus! Vicina siquidem mala,
facilè fieri siveverunt domestica, & si annalium fides

B

tuta,

tuta, fecit aliàs lues talis ad annos quam plureis
progressus. Videtur eqvidem *Plinius lib. 2. c. 10.*
hystor natur. observâsse, teste *Paulo Zacchia, Medico*
Roman. qq. Medico Leg. l. 3. tit. 3. qv. 2. n. 44. pestem
non excedere 3. Menses. *Cardanus* etiam *lib. 2. sub-*
til. Bugarutius de peste, nullam pestem ultra trien-
nium lævire. Refutantur à *Scaligero,* Tolosæ ad-
ventitiam pestem septennium perdurasse. *Scaliger*
narrat. *Galenus* se longissimam pestem expertum.
Pestis anno 1450. vix tertiam partem hominum su-
perstitem reliquisse *Forest. 6. observ.* Anno 1525. sudor
Anglicus 6. annis duravit. Genevæ per septennium
pestem sæviisse refert *Bodin. Dæm. 4. c. 4. Valesius 7.*
Epidem. per Hispaniam 11. annis. Extendunt alii ta-
les pestes ad annos 20. 30. Anno 1611. & 1632. aliquot
annis oras has vexavit hæc pestilentissima lues.
DEUS meliora! Nostrum erit multijuges ad
DEUM concitatum, incitatum, exacerbatum pec-
catis nostris, fundere, solvere preces, pœnitentiæ ta-
men seriæ, veræ haud immemores

Placatum miseris quæ facit esse DEUM.

Placemus, conciliemus, comparemus nobis supe-
rum Regem, quem crimine nostro læsimus. Exua-
mus fastus, moresque sinistros, & incipiamus pau-
latim asivescere recto. Et sic cessabunt plagæ, non
erit locus pœnis, suppliciiis nullus. Sic propitium
Numen

Numen terq̄ve q̄vaterq̄ve beatos, ab omni parte
beatos reddet. Fortuna serviet ad nutum, crebre-
scent optatæ auræ. Experiemur veritatem, & even-
tum dicti, voti: *Auspicio ut felix totus ut annus
eat. Venit post multos una serena dies.* Ergò

*Tu quamcunq; Deus Tibi fortuna verit horam
Grata sume manû.*

Erigamus tabulas votivas, suspendamus donaria
olim irato, nunc composito, placato, sedato Nu-
mini; q̄valia exigit Sacer Vates, exigit Regius Psal-
tes: *Sacrifica DEO gratias, & solve vota*, vota au-
tem divinis jussibus suffulta, mandata, non in ce-
rebro nostro nudius tertius nata, non ea, quæ è su-
perstitiosis lacunis fluunt, non ea, quæ meriti cha-
racterem habent, non turpia, non ludicra, non ma-
lis artibus parata, non centones è furtis, rapinis,
fraudibus confarcinatos, non vota, promissa equi-
dem, sed nunquam exsolvenda, innania & fallacia
contrahentes nomina. Oneravit lane cæca gen-
tilitas, fictitia, & vana, sua Numina vel plaustris vo-
torum, juxta, & donarionum, magnam jacturam
sumptuum, operarum faciens, commodi reportans
nihil, contra indolem communem mortalium, qui
non nisi certis remunerationibus & redhostimen-
tis comparantur. Donariorum variam fuisse ma-
teriam, docet eruditissimus *Jacob Philipp. Toma-*

sinus de Donariis & Tabellis votivis, ajens: Etsi ve-
rò de horum materia nihil certi constitui possit,
cum proculdubio cum fortuna, conditio morta-
lium variaverit, verisimile tamen est ea magnave
parte fuisse testacea, quemadmodum hodie apud
plebejos cerea. Quod persvadet ingens eorum
numerus, quæ nostra memoria conspiciuntur, ef-
fossa Nemi in fundo Nobilium Frangipanorum,
atque & Prænестinis, ubi olim Fortunæ templum
erat, vel etiam figulina, qualem Romæ fuisse, ubi
libri, et sigilla venibant, tradit Turnebus Adver-
sar. Lib. XXIII. c. XXIIIX. & c. Cujusmodi etiam quip-
pianam de Murteto, loco Veneris cultu celebrato
scribit Julianus Aurelius de Cognom. Deorum
lib. II. cap. IV. De Templo Dianæ Nemorensis co-
piosè, ac erudite scripsit ad laudatum Tomasi-
num V. C. *Joannes Argolus*, cujus integram Episto-
lam subjungit. *Species Donariorum* variæ. Sæpiùs
erectæ *edes*. Euleb. Vit. Cont. M. lib. 4. *Romulus*
Jovi Feretrio in Capitolio templum dicavit. *Livius*
l. 1. Juppiter Feretri, *inquit*, hæc tibi victor Romu-
lus Rex Regia dona fero, templum iis regionibus
quas modo animo metatus sum, dedico & c. Hu-
jus ad cellas Junonis & Minervæ fuisse additas, in-
dicat è multis, vetus Inscriptio ex voto facta in agro
Mediolanensi

JOVI.

JOVI. O. M,
JUNONI.
MINERVÆ.

Q. V. G. V. S. L. M.

Item Romulus *Jovi Statori* Templum ex voto con-
didit. *Jovi Tonanti*, ædem Octavianus conserva-
vit. Svetonio teste. Saturnum & Opis templum
Tullium Hostilium, eo etiam tempore vovisse, quo
cum Sabinis bellum gereret, teste *Dionys. Halicarn.*
l. 3. Macrob. l. 1 Saturnal. Plutarch. in Vit. Marcell.
Junoni Regina, ex spoliis de præda à Vejentibus
pacta, Templum à Camillo Dictatore votum tra-
didit Livius. Ædem *Honoris, & Virtutis* etiam M.
Marcellus vovit. *Livius Dec. III. Plutarchus in vi-*
ta. Apollini, Cæsar Octavianus *Isidi & Osiridi*
Formulam dedicationis tradit Josephus Scaliger ad
Festum Castigat. **TEMPLA, TESCAQ, INCITA.**
SVNTO. QVA. AD. EGO. CASTE. LINGVA.
NVNCVPAVERO. OLLA. VETER. ARBOR.
QVISQVIS. EST. QVAM. ME. SENTIO. DIXIS-
SE. TEMPLVM. TESCVNQ. ESTO. IN. SINI-
STERVM, OLLA. VETER. ARBOR. QVIC-
QVID. EST. QVOD. ME. SENSIO. DIXISSE.
TEMPLVM. TESCVNQ. ESTO. IN. DEXTE-
RVM. INTER. EA. CONREGIONE. CONSPI-
TIONE, CONTVMIONE. VT. ET. RECTIS-

B 3

SIME.

SIME. SENSI- Sed & *Aras* voverunt, *Statuas*, *Palladia*, *Effigies Deorum*, *Fora*, *porticus*, *Bibliothecas*. Erant vero vota *Natalitia*. Natalitii Dii erant præcipuè *Juppiter* & *Juno*, etiam *Neptunus*.

Sed & *Ludos*, *Decimas*, *Hecatombes* & alia *Dona* ad vota spectabant. De *Ludis* Augustinus C. D. l. 18. c. 12. Solennia quibus voverentur, describuntur à *Livio* l. 39. Erant verò *Ludi magni* in honorem *Jovis* à *Q. Fabio Maximo* Dictatore de *Carthagine* habita voti, ævis 333 millibus, bobus *Jovi* 300. Hi que *Quinquennales*, *Decennales*, *Vicennales*, *Seculares*, *Ludi Victoria*, *Apollinares*, *Juvenales*, *Nero* instituit, cum barbam poneret, *Juventutis*. *Triumphales*, *Natalitii*, *Sacri*, *Miscelli* Vovendi ratio. Fiebant deprecatione, vel adoratione. Quidam enim humi, Persico more prostrati, vota peragebant, alii ad imitationem *Hæbræorum*, inclinato capite, flexis genibus alii, alii manuum protensione, & elevatione, alii capite velato, alii tecto, aliquando inter sacra vestes ad aures usque attollere solebant, *Pauperuli* compressis etiam digito dexteræ labiis, & osculis, alii barbam tangere solebant, alii stantes, alii tacitè murmurantes &c. *Locus Anathematum*, modò columnis, parietibus, postibus, modò tholis ædium fastigiis, *Imperatorum* statuis affigebantur &c.

Jam

Jam excipe varia vota variorum: Parentum
pro Filiis vota. Puerorum vota, & potissimum Ca-
pillitia, Virginum, Nuptarum, Parturientium,
Conjugum, Amatoria, Convivantium, Legato-
rum, Populi pro Principe, pro Patria, pro Imperio,
pro Civibus. Donaria Diis oblata ab Imperatori-
bus ante & post bellum, Triumphantium, ac Mili-
tantium, agricolarum, & Villicorum. Erudito-
rum, Laborantium, Navigantium & Nautarum,
Vinitonem, Nymphis oblata, Hortos Colentium
vota, pastorum, Venatorum, Piscatorum, Artificum,
pro ægrotantium salute, Senectutis. Diis Manibus
oblata, Servorum, Ancillarum, Gladiatorum vota
immania, nefaria, temeraria, jocosa, scelerata, mul-
tætatitia &c. Quantus imber votorum? Vota Chri-
stianorum, non è trivio sunt, altius quid spirant;
sunt verò: grato animo agnoscere cumulum benefi-
ciorum divinorum, vovere Deo gratias, neque im-
memorem esse, vovere vitam piam, Christianam,
vovere odium *ἀσπυδον*, idque denunciare peccatis,
& incensoribus, Diabolo, mundo, præfractæ, & pe-
tulanti voluntati, inclinationibus & suggestionibus
pessimis. Hæc vota, donaria, sacrificia Deo litantes
ab omni vibratione ferali immunes faciet. Cæte-
rùm non dememini, me hæctenus in hoc confesso,
& Conventu Venerabili, verba fecisse, ex historia
Theo

DEO GRATIAS

270
1441
64

Theologicâ, initiumq̄ve sumfisse de Exaltatione & inventione Crucis Dominicæ. Exaltationis siquidem Crucis Dominicæ tempus, initium nostri Conventus, absoluta hac materia, historiam Theologicam tradere cœpi, ut ortum, progressum, monumenta Theologiæ traderem, quo labore B. noster Chemnitius laudabiliter defunctus est, ut de Locis Communis nihil dicam, in aureo suo *Examine Concil. Trident.* quod *κατὰ πόδα* adhuc dum aggressus nullus; velitationes enim particulares, non constituunt aciem. Eant nunc neque redeant, nisi melioribus, validioribus armis instructi, qui Theonino dente arrodere, ficulneis telis confodere tam clarissimas operas attentarunt; Constabit certè operi exasciato, & consummatissimo, sua dignitas, ad invidiam usque malevolorum. Telam hanc Historiæ Theologicæ quam aggressus olim, pertexissem, & prosecutus fuisset, nisi jam dicta, fati calamitosis nostris sic exigentibus, bonam partem confecissent, quare pensum residuum maximâ ex parte, revolutioni annuæ reservabimus.

Faciat nos omnes, quos coronâ hæc cingit Reverenda, tempus desideratissimum supervivere, benignissimum, indulgentissimum & clementissimum Numen, cui summo

DEO GRATIAS.

1012
n.c

h. 83, 14.

X 202 3659

D. MATTHIÆ

Superi

ΟΛΟΦΥ

Six

PLAN MISEN

Inter Spem

edit

In Venerabili

cb lbc LXXXII.

& dica

Pl. Reverendo

MISE

Sumptibus MICHA

Bibliopolæ

Typis, CHRISTOPHO

BIB
PUB

d
441

